

Referat despre sculptura ca o noutate a artei mesopotamiene - a patra parte

Ca in arta neolitica, si in operele cele mai vechi ale Mesopotamiei mai persista inca obiceiul de a reprezenta o multime de figuri diferite, fara nici o ordine, intr-o aglomerare ce urmareste sa ocupe intregul spatiu disponibil pentru reprezentarea lor. Dar, chiar in prima epoca sumeriana apare ideea de a delimita spatiul ce urmeaza a fi decorat. Apare ideea de delimitare a "cimpului" artistic; de incadrare a ansamblului de figuri reprezentate; si de organizare a acestui spatiu, prin dispunerea figurilor pe directii orizontale, in etaje, sau pe directii verticale, in suprapunere, in functie de anumite axe de simetrie.

Odata cu aceste noi achizitii ale artei (cadrul delimitat, compozitia, simetria) ansamblul capata ordine, iar artistul este constrins la o anumita disciplina in organizarea ansamblului. Apare, apoi, acum un alt principiu nou: ritmul. Daca un anumit ritm aparuse inca inspre sfirsitul paleoliticului (prin repetitia sau prin alternarea figurilor), acum insa apare ritmul, sau mai bine zis ritmurile progresive (mai ales in arta egipteană). De pilda: terasele suprapuse ale unui zighurat, care inscise intr-o baza patrata descresc progresiv pe masura ce se inalta, dar mereu pastrandu-si forma patrata a bazei. Acelasi lucru il vom intilni in conceptia si executia piramidei "in trepte" de la Saqqara, in Egipt. Sau, in incadrarea unei parti, a unui detaliu care se va inscrie in aceeași forma (de patrat, dreptunghi sau triunghi) in care este conceputa si organizata compozitia completa. Sau intr-o forma mai rafinata gasim exemplificat acest principiu al "ritmului progresiv" in cutele, in pliurile stilizate ale stofei unui vesmint.

Se pare ca simetria temelor si a subiectelor (personaje, figuri, obiecte, scene), principiu pe care arta preistorica nu-l cunostea, ar fi fost sugerata de tehnica imprimarii in argila cu ajutorul sigiliului cilindric, care printr-o rotire continua repeta, in mod egal si simetric, urmele figurilor incizate in suprafata cilindrului.

Ceea ce este inasa absolut evident este faptul ca acum artistul se inspira si din natura. Absenta total in arta preistorica, natura vegetala si natura minerala furnizeaza acum artistului nu numai elemente de decor, ci il inspira chiar si in unele structuri arhitectonice: in coloanele egiptene, de pilda, care in trunchiul si capitellurile lor se inspira din forma flori de lotus, a frunzei de palmier, sau a unui manunchi de tulpine de papirus. Are incontestabil dreptate R. Huyghe sa presupuna ca viata eminamente agrara a acestor popoare a avut o influenta asupra artei lor.

Viata agrara, care a sugerat artistului aceste noi principii prin observarea ordinei, succesiunii, ritmurilor fenomenelor naturale ca zilele, anotimpurile, periodicitatea inundatiilor care fertile zau paminturile. Si mai ales viata plantelor, care adaugind la cele de mai sus si fenomenul repetitiei, si pe cel al cresterii progresive i-a putut da eventual sugestia realizarii plastice, in arta sa, a acelor "ritmuri de progresie".